

Dz. U. 1991 Nr 55 poz. 235

**Opracowano na
podstawie: t.j.
Dz. U. z 2025 r.
poz. 423.**

U S T A W A

z dnia 23 maja 1991 r.

o organizacjach pracodawców

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Pracodawcy mają prawo tworzyć, bez uzyskania uprzedniego zezwolenia, związki według swego uznania, jak też przystępować do tych organizacji, z zastrzeżeniem stosowania się do ich statutów.

2. Pracodawcą w rozumieniu ustawy jest podmiot, o którym mowa w art. 1¹ pkt 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 854 oraz z 2025 r. poz. 39).

3. (uchylony)

Art. 2. Związki pracodawców mają prawo tworzenia federacji i konfederacji, jak też przystępowania do nich, a każdy związek, federacja i konfederacja ma prawo do przystępowania do międzynarodowych organizacji pracodawców.

Art. 2¹. 1. Składki członkowskie wnoszone do międzynarodowych organizacji pracodawców, reprezentujących interesy pracodawców wobec instytucji Unii Europejskiej, przez organizacje pracodawców, reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.¹⁾), zwanej dalej „ustawą o Radzie Dialogu Społecznego”, wchodzące w skład Rady Dialogu Społecznego, mogą być dofinansowane z budżetu państwa w formie dotacji celowej.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 568 i 2157, z 2021 r. poz. 2445, z 2022 r. poz. 2666, z 2023 r. poz. 1586 i 1723 oraz z 2025 r. poz. 39.

2. Dotacji celowej, o której mowa w ust. 1, udziela – na wniosek organizacji pracodawców – minister właściwy do spraw pracy, na podstawie umowy zawartej z tą organizacją.

3. O dofinansowanie składek, o których mowa w ust. 1, może ubiegać się organizacja pracodawców, o której mowa w ust. 1, która na dzień złożenia wniosku jest członkiem międzynarodowej organizacji pracodawców od co najmniej 12 miesięcy.

4. Kwota dotacji celowej na dofinansowanie składek z budżetu państwa w danym roku, dla każdej organizacji pracodawców, o której mowa w ust. 1, nie może być wyższa niż 300 000 zł i stanowić więcej niż 95 % wysokości tych składek.

5. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb składania wniosków, o których mowa w ust. 2, wzór wniosku o udzielenie dotacji oraz niezbędne dokumenty, mając na względzie zapewnienie prawidłowości, przejrzystości i efektywności wydatkowania środków publicznych.

Art. 2². Koszty związane z uczestnictwem organizacji pracodawców zrzeszających pracodawców rolnych w Grupie Pracodawców Rolniczych Organizacji Zawodowych Unii Europejskiej (GEOPA) są w latach 2021–2026 dofinansowywane na zasadach określonych w przepisach o izbach rolniczych.

Art. 3. Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje są samorządne i niezależne w swej działalności statutowej od organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz innych organizacji.

Art. 4. Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje nie mogą podejmować działań zmierzających do ograniczenia praw pracowników do zrzeszania się w związki zawodowe oraz działań mających na celu sprawowanie kontroli nad związkami pracowników.

Art. 5. Podstawowym zadaniem związków pracodawców, ich federacji i konfederacji jest ochrona praw i reprezentowanie interesów, w tym gospodarczych, zrzeszonych członków wobec związków zawodowych, organów władzy i administracji rządowej oraz organów samorządu terytorialnego.

Art. 6. 1. Majątek związków pracodawców, ich federacji i konfederacji powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, z własnej działalności i dochodów z majątków organizacji.

2. Składka na rzecz związków pracodawców, o których mowa w ust. 1, zaliczana jest w koszty uzyskania przychodu do wysokości określonej rozporządzeniem Rady Ministrów.

Rozdział 2

Tworzenie związków pracodawców

Art. 7. 1. Związek pracodawców powstaje z mocy uchwały o jego założeniu, podjętej na zgromadzeniu założycielskim przez co najmniej 10 pracodawców.

2. Decyzje dotyczące członkostwa pracodawcy będącego osobą prawną w organizacji pracodawców podejmuje organ upoważniony do składania oświadczeń woli w jej imieniu.

3. Zgromadzenie założycielskie, które podjęło uchwałę o założeniu związku pracodawców, uchwała statut i wybiera komitet założycielski w liczbie co najmniej 3 osób.

Art. 8. 1. Statut związku pracodawców powinien zawierać w szczególności:

- 1) nazwę związku, siedzibę oraz terytorialny zakres działania;
- 2) organy związku, zakres ich uprawnień, tryb ich wyboru i odwołania oraz okres kadencji;
- 3) podstawowe cele i zadania związku oraz sposoby i formy ich realizacji;
- 4) sposób nabywania i utraty członkostwa;
- 5) prawa i obowiązki członków;
- 6) sposób reprezentowania związku oraz osoby upoważnione do zaciągania zobowiązań majątkowych w imieniu związku;
- 7) zasady dokonywania zmian statutu, rozwiązywania związku i przeznaczenie jego majątku w razie likwidacji;
- 8) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich.

2. Związki, które zamierzają tworzyć terenowe jednostki organizacyjne, określają w statucie strukturę organizacyjną i zasady tworzenia tych jednostek.

Art. 9. 1. Związek pracodawców podlega obowiązkowi rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym.

2. Jeżeli komitet założycielski nie złoży w terminie 30 dni od dnia założenia związku wniosku o rejestrację, uchwała o utworzeniu związku traci moc.

Art. 10. Związek pracodawców nabywa osobowość prawną z dniem zarejestrowania.

Art. 11. 1. Związek pracodawców zawiadamia niezwłocznie sąd o zmianie statutu. Zmiana wchodzi w życie z upływem 14 dni od dnia zawiadomienia, jeżeli sąd nie zgłosił zastrzeżeń co do jej zgodności z prawem.

2. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, o których mowa w ust. 1, sąd zawiadamia o nich związek pracodawców i wyznacza rozprawę dla ich rozpatrzenia w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia przez związek o zmianie statutu.

3. (uchylony)

Art. 12. 1. Sąd skreśla związek pracodawców z Krajowego Rejestru Sądowego, gdy:

- 1) wskazany w statucie organ podjął uchwałę o rozwiązaniu związku;
- 2) liczba członków związku utrzymuje się poniżej 10 pracodawców przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

2. Okoliczności wskazane w ust. 1 sąd stwierdza z urzędu lub na wniosek związku pracodawców.

3. (uchylony)

Art. 13. 1. Sprawy dotyczące rejestracji związku pracodawców są rozpatrywane w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

2. Sprawy, o których mowa w ust. 1, sąd rozpatruje w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku.

3. (uchylony)

Art. 14. Przepisy art. 7–13 stosuje się odpowiednio do federacji i konfederacji wymienionych w art. 2, z tym że:

- 1) liczba założycieli tych organizacji nie może być mniejsza niż trzy;
- 2) (uchylony)
- 3) sąd skreśla organizacje z Krajowego Rejestru Sądowego, gdy liczba członków utrzymuje się poniżej trzech przez okres dłuższy niż trzy miesiące.

Rozdział 3

Uprawnienia organizacji pracodawców

Art. 15. Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje mają prawo uchwalania swych statutów i regulaminów wewnętrznych, swobodnego wybierania swych przedstawicieli, powoływania zarządów oraz układania programów działania.

Art. 16. 1. Organizacja pracodawców, reprezentatywna w rozumieniu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego, ma prawo opiniowania założeń i projektów aktów prawnych w zakresie praw i interesów związków pracodawców. Nie dotyczy to projektu ustawy budżetowej, której opiniowanie regulują odrębne przepisy.

2. Organy władzy i administracji rządowej oraz organy samorządu terytorialnego są obowiązane zapewnić organizacjom pracodawców wykonywanie uprawnień, o których mowa w ust. 1, na równych prawach ze związkami zawodowymi.

Art. 16¹. 1. Organizacja pracodawców, reprezentatywna w rozumieniu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego, ma prawo opiniowania dokumentów konsultacyjnych Unii Europejskiej, w szczególności białych ksiąg, zielonych ksiąg i komunikatów, oraz projektów aktów prawnych Unii Europejskiej w zakresie objętym zadaniami związków pracodawców.

2. Organy władzy i administracji państwowej kierują dokumenty konsultacyjne Unii Europejskiej oraz projekty aktów prawnych Unii Europejskiej, o których mowa w ust. 1, do odpowiednich władz statutowych związku, określając termin przedstawienia opinii.

3. Dokumenty konsultacyjne Unii Europejskiej oraz projekty aktów prawnych, o których mowa w ust. 1, organy władzy i administracji państwowej przekazują na odpowiedni adres elektroniczny, wskazany przez właściwy organ statutowy związku.

Art. 16². 1. Organizacja pracodawców, reprezentatywna w rozumieniu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego, ma prawo występowania z wnioskami o wydanie lub zmianę ustawy albo innego aktu prawnego w zakresie spraw objętych zadaniami organizacji pracodawców.

2. Wnioski dotyczące ustaw organizacja kieruje do posłów lub organów mających prawo inicjatywy ustawodawczej, a wnioski dotyczące innych aktów prawnych – do organów uprawnionych do ich wydania.

3. Organ państwowy, do którego został skierowany wniosek, jest obowiązany, w terminie 30 dni, przedstawić organizacji pracodawców swoje stanowisko, a w razie negatywnego stanowiska – także jego uzasadnienie.

Art. 17. Związki pracodawców uczestniczą, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, w prowadzeniu rokowań zbiorowych, w zawieraniu układów zbiorowych pracy oraz innych porozumień w zakresie objętym ich zadaniami statutowymi.

Art. 18. 1. Dochód z działalności gospodarczej prowadzonej przez związki pracodawców oraz federacje i konfederacje służy realizacji ich zadań statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między ich członków.

2. Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje korzystają ze zwolnień podatkowych przewidzianych dla stowarzyszeń.

Rozdział 4

Odpowiedzialność za naruszenie przepisów prawa

Art. 19. 1. Sąd rejestrowy w razie stwierdzenia, że dany organ związku pracodawców prowadzi działalność niezgodną z prawem, wyznacza termin co najmniej 14 dni na dostosowanie działalności tego organu do obowiązującego prawa. Postępowanie wszczyna się na wniosek właściwego prokuratora okręgowego.

2. W razie bezskutecznego upływu terminu przewidzianego w ust. 1, sąd rejestrowy może:

- 1) orzec grzywnę wobec poszczególnych członków danego organu związku w wysokości określonej w art. 163 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 i 1841);
- 2) wyznaczyć władzom związku termin przeprowadzenia nowych wyborów do organu związku wymienionego w ust. 1, pod rygorem zawieszenia działalności tego organu.

3. Jeżeli środki określone w ust. 2 okażą się bezskuteczne, sąd rejestrowy, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, orzeka o skreśleniu związku pracodawców z Krajowego Rejestru Sądowego. Od tego orzeczenia przysługuje apelacja.

4. Do spraw, o których mowa w ust. 1–3, stosuje się odpowiednio art. 13.

5. Związek skreślony prawomocnym orzeczeniem z Krajowego Rejestru Sądowego jest obowiązany niezwłocznie zaprzestać swej działalności, a w terminie

najpóźniej trzech miesięcy od uprawomocnienia się tego orzeczenia dokonać swojej likwidacji w sposób przewidziany w statucie.

6. Przepisy ust. 1–5 stosuje się odpowiednio do federacji i konfederacji wymienionych w art. 2.

Art. 19¹. Kto w związku z pełnioną funkcją przeznacza dochód z działalności gospodarczej prowadzonej przez związek pracodawców, federację lub konfederację na cele niesłużące realizacji ich zadań statutowych lub dzieli go pomiędzy członków związku, federacji lub konfederacji, podlega grzywnie.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 20. 1. Organizacje zrzeszające pracodawców na podstawie dotychczasowych przepisów mogą stać się, po dostosowaniu swych statutów do przepisów ustawy i po spełnieniu wymagań przewidzianych w ustawie, organizacjami pracodawców w rozumieniu art. 1 ust. 2 lub art. 2.

2. Do czasu powstania na podstawie przepisów ustawy ogólnokrajowej reprezentacji pracodawców, nie dłużej jednak niż do dnia 30 września 1991 r., prawa i interesy pracodawców polskich w stosunkach międzynarodowych reprezentuje Konfederacja Pracodawców Polskich.

Art. 21. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia²⁾.

²⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 26 czerwca 1991 r.